

Vracíme sovy lesu

Využití sov a dravců k omezení početnosti drobných hlodavců a jimi působených škod v lesích

Gradační cyklus - ve střední Evropě dochází k opakujícím se 3 - 5letým cyklům přemnožení drobných hlodavců. Norník rudý, hraboš polní a mokřadní ničí pak ve velkém kořínky a kmínky mladých stromků, myšice lesní a křovinná brzdí přirozenou obnovu požíráním stromových semen.

v letech přemnožení hlodavců hnízdí většina párů sov a mají početné snůšky

s přibývajícím množstvím kořisti se zvyšuje počet párů, které zahnízdí a roste i velikost jejich snůšek

při nedostatku potravy sovy nehnízdí

Kdo pomůže? Drobnými hlodavci se živí spousta živočichů. Zatímco posílení populace některých druhů není žádoucí (prase divoké způsobuje škody při obnově lesa i na zemědělských plochách, liška, kuny a lasice negativně ovlivňují populace jiných skupin živočichů), ptáci predátoři jsou na drobné zemní savce specializováni. V lesním prostředí mohou snížit hustotu drobných hlodavců až o 50 %, v zemědělské krajině až o 71 %.

Krajina je jen jedna - hnízdní podporu je nutné realizovat v celém prostoru vybraného území. Nelze oddělit zemědělskou krajinu od lesů.

Sýc rousný je typickým obyvatelům lesního prostředí středních a horských poloh. Kořist vyhledává v celém prostoru lesa. Loví stejně jako puštík z vyvýšeného místa „na čekané“. S oblibou osídluje datlí dutiny. Sýc je zvláště chráněný, silně ohrožený druh.

Kalous ušatý a poštolka obecná nejčastěji osídlují otevřenou krajinu s pásy dřevin nebo remízky a okraje lesních celků, kde přirozeně hnízdí v opuštěných hnízdech větších druhů ptáků. Kořist loví za letu, především v zemědělské krajině. Do lesního prostředí zalétávají za potravou na velké mýtiny nebo loví při okrajích lesních porostů. Významně tak snižují nebezpečí migrace hraboše polního do lesního prostředí v letech jeho vysoké početnosti. Kalous je v ČR druhou nejrozšířenější sovou, poštolka patří mezi nejrozšířenější dravce.

Biologická ochrana lesa proti drobným hlodavcům je založena na posílení populací vybraných druhů sov a dravců v krajině prostřednictvím navýšení jejich hnízdních možností. Je náhradou k běžně používanému hubení drobných hlodavců pomocí jedů.

JDE TO BEZ JEDŮ

Puštík obecný osídluje starší listnaté nebo smíšené lesy při okrajích lesních celků, méně častý je uvnitř lesa nebo ve vrcholových bučinách. Loveckým prostředím jsou především mýtiny, okraje lesa a navazující krajina s remízky. Hnízdí v prostorových dutinách. Puštík je v ČR nejrozšířenější sovou.

Vyvěšování budek - pro biologickou ochranu lesů na Vysočině bylo v letech 2019 2020 pořízeno celkem 2000 budek vlastní výroby, které společně s dalšími dřívě instalovanými budkami a doupnými stromy poskytují dostatečnou nabídku vhodných hnízdišť. Při výrobě a umístování budek je potřeba respektovat nároky jednotlivých druhů, vyjít ze současného poznání jejich rozšíření a znalostí existujících hnízdních možností.

	min. vnitřní rozměr [cm]	vlet [cm]	optimální prostředí pro budku	vzdálenost sousedních
sýc rousný	20 x 20 x 35	kruh Ø 8	souvislejší lesy, mladší porost v blízkosti	500 m
puštík obecný	25 x 30 x 40	kruh Ø 12 - 14	starší světlé listnaté a smíšené lesy, aleje, parky	1 - 2 km
kalous ušatý poštolka obecná	25 x 25 x 30	přední stěna jen dolní lišta	soliterní stromy, drobné remízky mimo les	500 m, možno i skupinově

Pokyny k vyvěšování a péči o budky:

- sklon střechy budky dopředu, aby nezatékalo na zadní stěnu budky,
- budky instalujeme do výšky nejméně 6 metrů, na hladké kmeny bez větví,
- orientace vletu vzhledem ke světovým stranám nerozhoduje, důležitý je volný přilet,
- do budky je vždy nutno umístit dostatečnou vrstvu slámy nebo dřevinné drti,
- budky na podzim pravidelně kontrolujeme a případně doplňujeme hnízdní materiál,
- budky čistíme zhruba jednou za 3 roky, není nutno provádět každý rok,
- budky lze také zakoupit od Lesů ČR (Semenářský závod, Týniště n. O.)

Ponechávání doupných stromů - staré doupné, odumírající či odumřelé stromy jsou nepostradatelným stanovištěm velkého množství organismů. Pro některé představují zdroj potravy, jiným jsou místem úkrytu či reprodukce. Hnízdí v nich například hmyzožraví pěvci (lejsci, sýkory, brhlík, rehek zahradní), holub doupnák a některé druhy sov. Ze savců jsou často využívány veverkou obecnou a netopýry.

Na vyhledávání, vyznačování a ochraně doupných stromů spolupracujeme od roku 2007. Stromy značíme modrým trojúhelníkem. Zůstávají v porostech k přirozenému dožití a jejich rozpadu. V Kraji Vysočina bylo označeno již přes 5 000 stromů.

Zlomy a torza - na „prázdných“ kalamitních holinách ponecháváme stojící zlomené stromy nebo ve výšce 3 – 5 m při těžbě odříznuté kmeny, které plní více funkcí: Poskytují prostor pro hnízdění strakapoudů a jejich opuštěné dutiny následně obsazují další druhy ptáků. Slouží k vyvěšování budek, sovám i dravcům poskytují vyhlídky při lovu.